

УДК 811.11-112

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-3-21>**Назарія РІЗВАНЛИ,**

orcid.org/0000-0003-3399-5887

викладач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови
 Національного технічного університету України
 «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
 (Київ, Україна) nazariyarizvanli@gmail.com

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ АНГЛОМОВНОГО НАУКОВОГО ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСУ

У статті досліджені особливості та систематизація нових засобів реалізації наукового дискурсу задля формування англомовних моделей інформаційного інтернет-обміну, розкриття сутності та властивостей каналів його реалізації. Встановлено, що сучасний англомовний науковий дискурс як важлива складова науково-професійної комунікації широко застосовує засоби інформаційних систем і технологій та розглядається нами як науковий інтернет-дискурс. Інтенсивний інформаційний обмін світової наукової спільноти, його розширення та прискорення відбувається через освоєння нових форм і засобів, насамперед електронних цифрових ресурсів (різного роду інтернет-платформ). Означене може суттєво вплинути на існуючі форми наукового дискурсу і сприятиме виробленню нових англомовних лінгвістичних моделей наукової інтернет-комунікації. Так для пошуку, аналізу та управління науковою інформацією призначені міжнародні інтернет-платформи Web of Science, Scopus, Google Scholar, Index Copernicus, Astrophysics, PubMed, Mathematics, Chemical Abstracts, Springer, Agris, GeoRef. Найбільш авторитетними серед них є Web of Science (раніше Web of Knowledge) та Scopus, так як індекси їх цитування визнаються у всьому світі. З метою проведення наукового онлайн-спілкування, організації відеоконференцій та вебінарів широко застосовуються такі платформи, як Zoom, MSTeams, Webinar. Для організації контролю за засвоєнням навчального матеріалу, перевірки знань та атестації здобувачів вищої освіти у науково-педагогічній практиці використовуються сервіси GoogleClassroom, OnlmeTestPad. Масові відкриті онлайн-курси проводяться на платформах GreekBrains, SkiUbox, Coursera. Так найбільш популярною комплексною системою для організації дистанційного навчання в Україні є платформа Moodle, Edmodo, MoodleCloud. Розкриття особливостей спеціалізованих професійних наукових соціальних мереж – академічних соціальних мереж (Academic social networking sites, або Academic SNS), таких як LinkedIn, Research Gate, Academia.edu та інших) дозволило виявити специфіку англомовної наукової інтернет-комунікації. Отже дослідження нових засобів наукової комунікації задля формування англомовних моделей інформаційного обміну через освоєння комунікативних електронних цифрових ресурсів (різного роду інтернет-платформ) дозволило виявити їх структури, розкрити властивості та систематизувати за призначенням у використанні.

Ключові слова: дискурс, науковий дискурс, наукові дискурсивні практики, наукова інтернет-комунікація, інтернет-дискурс, науковий інтернет-дискурс.

Nazariia RIZVANLI,

orcid.org/0000-0003-3399-5887

Lecturer at the Department of Theory, Practice and Translation of the English Language
 National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
 (Kyiv, Ukraine) nazariyarizvanli@gmail.com

MEANS OF REALIZATION OF ENGLISH SCIENTIFIC INTERNET DISCOURSE

The article examines the peculiarities and systematization of new means of implementing scientific discourse for the purpose of forming English-language models of Internet information exchange, revealing the essence and properties of the channels of its implementation. It has been established that modern English-language scientific discourse as an important component of scientific and professional communication widely uses the means of information systems and technologies and is considered by us as a scientific Internet discourse. The intensive information exchange of the world scientific community, its expansion and acceleration occurs through the development of new forms and means, primarily electronic digital resources (various types of Internet platforms). The above can have a significant impact on the existing forms of scientific discourse and will contribute to the development of new English-language linguistic models of scientific communication. Thus, the international Internet platforms Web of Science, Scopus, Google Scholar, Index Copernicus, Astrophysics, PubMed, Mathematics, Chemical Abstracts, Springer, Agris, GeoRef are designed for searching, analyzing and managing scientific information. The most authoritative among them are Web of Science (formerly Web of Knowledge) and Scopus, as their citation indexes are recognized worldwide. Platforms such as Zoom, MSTeams, Webinar are widely used for the purpose of scientific online communication, organization of video conferences and webinars. GoogleClassroom, OnlmeTestPad services are used for the organization of control over learning material,

knowledge testing and certification of higher education applicants in scientific and pedagogical practice. Mass open online courses are held on GreekBrains, SkiUbox, Coursera platforms. Thus, the most popular integrated system for the organization of distance learning in Ukraine is the Moodle, Edmodo, MoodleCloud platform. Revealing the features of specialized professional scientific social networks – academic social networks (Academic social networking sites, or Academic SNS, such as LinkedIn, Research Gate, Academia.edu, and others) made it possible to reveal the specifics of English-language scientific Internet communication. Therefore, the study of new means of scientific communication for the formation of English-language models of information exchange through the development of communicative electronic digital resources (various types of Internet platforms) made it possible to reveal their structures, reveal their properties and systematize them according to their intended use.

Key words: *discourse, scientific discourse, scientific discursive practices, scientific Internet communication, Internet discourse, scientific Internet discourse.*

Постановка проблеми. Еволюція сучасного англомовного наукового дискурсу перейшла у площину інформаційних систем і технологій. А отже постає питання щодо виявлення особливостей та систематизація нових засобів реалізації наукового дискурсу задля формування англомовних моделей інформаційного інтернет-обміну, розкриття сутності та властивостей засобів його реалізації.

Аналіз досліджень. Серед досліджень специфічних характеристик наукового дискурсу, у тому числі засобів (каналів) його реалізації необхідно виділити праці таких вчених: С. Голик (Голик, 2016), О. Ільченко (Ільченко, 2002), Т. Маслова (Маслова, 2012), М. Томахів (Томахів, 2015), І. Фролова (Фролова, 2009), J. Ahmad (Ahmad, 2012), P. Bizzell (Bizzell, 1999), J. Gee (Gee, 2005), J. Hartley (Hartley, 2008).

Проте практично поза фокусом дослідження залишається специфіка реалізації англомовного наукового дискурсу через засоби сучасних інформаційних систем та технологій, що реалізує його особливу інтернет-комунікативну спрямованість.

Мета статті – розкриття нових засобів реалізації наукового дискурсу задля формування англомовних моделей інформаційного інтернет-обміну через освоєння комунікативних електронних цифрових ресурсів (різного роду інтернет-платформ) задля виявлення їх структури, розкриття властивостей та систематизації за призначенням у використанні.

Виклад основного матеріалу. Сучасний англомовний науковий дискурс як важлива складова науково-професійної комунікації широко застосовує засоби інформаційних систем і технологій та розглядається нами як науковий інтернет-дискурс.

Інтенсивний інформаційний обмін світової наукової спільноти, його розширення та прискорення відбувається через освоєння нових форм і засобів, насамперед електронних цифрових ресурсів (різного роду інтернет-платформ). Означене може суттєво вплинути на існуючі форми

наукового дискурсу і сприятиме виробленню нових англомовних лінгвістичних моделей наукової інтернет-комунікації.

Так міжнародні інтернет-платформи Web of Science, Scopus, Google Scholar, Index Copernicus, Astrophysics, PubMed, Mathematics, Chemical Abstracts, Springer, Agris, GeoRef призначені для пошуку, аналізу та управління науковою інформацією. Найавторитетнішими з них, індекси цитування яких визнаються у всьому світі, є Web of Science (раніше Web of Knowledge) та Scopus.

Їх створення забезпечило допомогу дослідникам у пошуку потрібної наукової інформації у її величезному потоці. зазначені інтернет-платформи – є успішним комерційним проєктом для наукових видань, які дотримуються правил академічної доброчесності та створюють умови для аналізу ефективності їх діяльності в процесі вироблення наукової продукції.

На сьогодні індексація опублікованих наукових матеріалів у журналах включених до зазначених інтернет-платформ свідчить про їх високий науковий статус та рейтинг самого науковця.

Наведемо основні характеристики таких міжнародних систем цитування (бібліографічних баз) як Web of Science, Scopus та Google Scholar.

Платформа Web of Science (WOS) як міжнародна пошукова система, яка є найбільш визнаною у світі наукометричною бібліографічною базою даних та пошуковою системою. Дана платформа містить реферативні бази наукових публікацій із урахуванням їх взаємного цитування. Усі видання, що включені в дану інтернет-базу отримують окремий імпаکت-фактор журналу (Journal Impact Factor™ (JIF). (Journal Impact Factor) як характеристику впливу журналу.

Сама інтернет-платформа Web of Science (WOS) з 2016 року перебуває під управлінням компанії “Clarivate Analytics”, основні положення якої розкрити нами нижче за матеріалами розміщеними на їх офіційному веб-сайті (Clarivate Analytics, 2023).

Інтернет-платформа має декілька бібліографічних інформаційних баз даних, призначених

для пошуку, аналізу та управління через вбудований інтерфейс. До основної бази Web of Science Core Collection входять чотири журнальні колекції (індекси), що охоплюють усі галузі знань: природничі та технічні науки (Science Citation Index Expanded (SCIE)); соціальні науки (Social Sciences Citation Index (SSCI)); гуманітарні науки (Arts & Humanities Index (АНЦИ)); мультидисциплінарний індекс, що включає видання за усіма галузями знань (Emerging Sources Citation Index (ESCI)) проте індексуються з випробувальним терміном.

До основних баз Core Collection входять міжнародні та регіональні видання світового рівня, відбір до яких здійснюється за особливою процедурою на основі певних груп критеріїв, що послідовно застосовуються понад 50 років.

На сьогодні для оцінки журналів Web of Science Core Collection застосовує набір із 28 критеріїв, що розділені на дві групи: 24 критерії якості (quality criteria) для редакційної оцінки рівня журналу; 4 критерії впливовості (значущості, вагомості, авторитетності) (impact criteria) для відбору найбільш цитованих журналів у своїх предметно-тематичних областях.

Журнали, що відповідають першим 24-м критеріям якості (quality criteria), можуть входити лише до журналів з каталогу мультидисциплінарного індексу (Emerging Sources Citation Index (ESCI)), який часто визначають як інкубатор. І лише ті журнали, що відповідають усім 27 критеріям (мають ще додатково 4 критерія впливовості (impact criteria)) претендують на включення в один з трьох каталогів: природничі та технічні науки (Science Citation Index Expanded (SCIE)); соціальні науки (Social Sciences Citation Index (SSCI)); гуманітарні науки (Arts & Humanities Index (АНЦИ)).

Однією із головних параметрів, що характеризують журнали, які входять до природничих та технічних наук (SCIE), соціальних наук (SSCI) та гуманітарних наук (АНЦИ) – є розрахунковий показник цитування (citation impact (CI)), який відображується в показнику впливу окремого наукового журналу – імпаکت-факторі (JIF). Список журналів, що мають імпакт-фактор за базами SCIE та SSCI щорічно публікується в Звіті цитування журналів (Journal Citation Report (JCR)).

Також в Web of Science Core Collection як окрема колекція представлені монографії та патенти (Book Citation Index (BKCI)), а також колекції кращих матеріалів наукових конференцій (Conference Proceedings Citation Index (CPCI)). Архів Web of Science Core Collection надає можливість вивчати матеріали з 1864 року, а журнали

класифіковані з понад 250 наукових дисциплін більше ніж у 33 тисячах виданнях.

Іншою міжнародною реферативною науковою базою даних є визнана в усьому світі інтернет-платформа SciVerse Scopus, що перебуває у віданні видавничої корпорації «Elsevier» з 2004 року. Scopus призначений як для пошуку необхідної інформації, так і слугує інструментом для відстеження цитованості наукових матеріалів.

Основні положення інтернет-платформи SciVerse Scopus розкриті нами нижче за матеріалами розміщеними на офіційному веб-сайті компанії «Elsevier» (Elsevier, 2022).

Інтернет-платформа Scopus є складовою інтегрованого науково-інформаційного простору SciVerse, що містить понад 82 млн. документів (рецензованих журналів, матеріалів конференцій, книжкових видань тощо) починаючи з 1788 року. Проіндексовано понад 25 тис. назв рецензованих наукових журналів (з них понад 5,5 тис. відкритого доступу) та створено понад 17 млн. авторських профілів та понад 80 тис профілів установ.

Рубрикатор Scopus (ASJC) налічує 27 базових тематичних розділів, які поділені на 335 підрозділів (політематичні статті індексуються за кількома розділами одночасно) та мають наступний галузевий розподіл:

- фізичні (природничі) науки (виробництво, енергетика, математика, комп'ютерні науки, фізика, астрономія, матеріалознавство, хімія тощо);
- медичні науки (медицина, ветеринарія, стоматологія, фармакологія, токсикологія та фармацевтика, стоматологія, медичні професії, сестринська справа);
- науки про життя (біохімія, імунологія та мікробіологія, генетика та молекулярна біологія, нейронауки, науки про навколишнє середовище, сільськогосподарські та біологічні науки);
- соціогуманітарні науки (економіка, менеджмент та бухгалтерський облік, бізнес, економетрика та фінанси, теорія прийняття рішень, соціальні науки, психологія, мистецтвознавство та гуманітарні науки).

Інтернет платформа Scopus є комерційною базою даних, повна версія якої доступна є передплатою через веб-інтерфейс. Проте існує можливість перегляду в обмеженому режимі для авторів даного ресурсу (Author preview), яким доступні статистична інформація автора (кількість публікацій, кількість цитувань, зважені показники цитувань по роках, індекс Хірша (h-index), історія приналежності).

Для представлення вищезазначених показників та іншої аналітичної інформації досліджень інтернет-платформа Scopus використовує аналітичний портал SCImagoJournal & CountryRank (SJR). Інформація даного порталу представляє показники ефективності досліджень у розрізі журналів та країнах, публікує рейтинги активності публікацій та статистику цитування. Також показники SJR використовуються для отримання різноманітних мультимедійних звітів у розрізі окремих учених, наукових установ, галузями та напрямками дослідження, назвами видань тощо. Так індекс Хірша (h-index) – є показником впливовості та престижності журналу, який показує число цитувань поточного року на публікації за попередні три роки.

Міжнародна інтернет-платформа Google Scholar належить міжнародній корпорації “Google”, основні положення якої розкрити нами нижче за матеріалами розміщеними на їх офіційному веб-сайті (Google, 2022).

Інтернет-платформа Google Scholar характеризується вільним доступом до бібліографічних даних представлених нею наукових публікацій. Платформа здійснює індексацію повного тексту наукових матеріалів усіх форматів та дисциплін, має легкий інтерфейс та зрозумілу пошукову систему для значного обсягу наукової літератури.

Для здійснення пошуку інтернет платформа використовує єдину форму запиту, яка найбільш точно відповідає вимогам пошукового запиту серед великого масиву наукових праць. Так платформа дозволяє представляти інформацію за різними науковими дисциплінами, різними джерелами, які пройшли рецензування (статті, дисертації, книги, реферати, різні звіти, що опубліковані видавництвами, освітніми й науковими установами та іншими професійними організаціями).

Модуль аналізу представлених на платформі Google Scholar матеріалів класифікує їх так само, як представили самі вчені та здійснює релевантне оцінювання тексту кожної статті, її автора, видавництва, і, головне, частоту її цитування публікації в науковій літературі, що відображено на першій сторінці автора.

Цінність розглянутих інтернет платформ як засобів реалізації англомовного наукового інтернет-дискурсу важко переоцінити. Використання англійської мови усіма учасниками наукової міжнародної комунікації вносить суттєвий організаційний компонент в форму представлення матеріалів наукових досліджень і саму англомовну модель, що застосовується даними платформами.

Для проведення онлайн-спілкування, організації відеоконференцій та вебінарів широко застосовуються такі платформи, як Zoom, MSTeams, Webinar.

Для організації контролю за засвоєнням навчального матеріалу, перевірки знань та атестації здобувачів вищої освіти у науково-педагогічній практиці використовуються сервіси GoogleClassroom, OnlmeTestPad. Масові відкриті онлайн-курси проводяться на платформах GreekBrains, SkiUbox, Coursera.

Найбільш популярною комплексною системою для організації дистанційного навчання в Україні є платформа Moodle, Edmodo, MoodleCloud.

Таким чином сучасні інформаційні технології змінюють модель наукової комунікації як переходу від репродуктивної до творчої моделі, на основі принципів компліментарності та взаємозв'язку, що існує в реальному часі та глобальному вимірі (Nickerson, 2013: 112–114).

Розуміння специфіки наукової інтернет-комунікації, може відбуватися через дослідження спеціалізованих професійних наукових соціальних мереж – академічних соціальних мереж (Academic social networking sites, або Academic SNS), таких як Linkedin, Research Gate, Academia.edu та інших.

Академічні соціальні мережі – є втіленням відкритої та глобальної науки, що об'єднують дослідників у цілому світі та організують комунікативні обміни науковою інформацією. Це дозволяє науковцям представляти свої проекти, публікації, звіти у відкритому доступі, а також здійснювати обмін думками та поглядами.

Онлайн-комунікації у професійних наукових мережах є невід'ємною складовою повсякденних наукових практик та надають принципово нові можливості для здійснення наукової діяльності. Віртуальна наукова комунікація через професійну мережу є репрезентацією нової організаційної структури наукового дискурсу як «модусу комунікативної поведінки», що було відсутнє у доцифрову епоху.

Академічні мережі стають новим доповненням до каналів реалізації наукового дискурсу та мають зростаюче значення у неформальному науковому спілкуванні (Mikki et al., 2015: 2–3). Так найбільш популярними мережами серед вчених природничих наук є інтернет-платформами Linkedin і Research Gate, а гуманітарних та соціальних наук – Academia.edu (Noorden, 2014: 127).

Висновки. Підсумовуючи дослідження маємо зазначити, що найбільший вплив на інтенсифікацію інформаційного обміну світової наукової спільноти здійснило освоєння нових форм і засо-

бів електронних цифрових ресурсів. Означене суттєво впливатиме на прийняті дискурсивні практики і сприятиме виробленню нових англо-мовних лінгвістичних моделей наукової комунікації. Широке застосування електронних цифрових

ресурсів у англо-мовному науковому інтернет-дискурсі через застосування різного роду професійних наукових інтернет-платформ сприятиме формуванню нових комунікативних практик, які важко переоцінити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голик С. В. Науковий дискурс: основні напрями дослідження. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2016. Вип. 14. С. 45–49.
2. Ільченко О. М. Етикет англо-мовного наукового дискурсу : монографія. Київ : Політехніка, 2002. 288 с.
3. Маслова Т.Б. Типологія наукового дискурсу в сучасній мовознавчій парадигмі. *Англїстика та американїстика*. Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2012. Вип. 10. С. 39–43.
4. Томахів М. В. Англо-мовний науковий дискурс: сучасний стан та перспективи подальших досліджень. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. Вип. 5(2). С. 154–157.
5. Фролова І.Є. Стратегія конфронтації в англо-мовному дискурсі: монографія. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2009. 344 с.
6. Ahmad J. Stylistic Features of Scientific English: A Study of Scientific Research Articles. *English Language and Literature Studies*, 2012. Vol. 2. Nr. 1. P. 47–55. URL: <https://doi.org/10.5539/ells.v2n1p47> (дата звернення: 02.02.2023).
7. Bizzell P. Hybrid Academic Discourses: What, Why, How. *Composition Studies*. 1999. Vol. 27. Nr. 2. P. 7–21.
8. Gee J. P. An Introduction to Discourse Analysis. 2nd ed. L., N. Y.: Routledge. 2005. 209 p.
9. Hartley J. *Academic Writing and Publishing: A Practical Handbook*. Abingdon: Routledge. 2008. 208 p.
10. Clarivate Analytics. Website. 2022. URL: <https://clarivate.com/webofsciencegroup/journal-evaluation-process-and-selection-criteria> (дата звернення: 02.02.2023).
11. Elsevier. Website. 2022. URL: <https://www.elsevier.com/about> (дата звернення: 02.02.2023).
12. Google. Website. 2022. URL: <https://scholar.google.com.ua> (дата звернення: 02.02.2023).
13. Nickerson, R.S. Technology in Education: Looking toward 2020. *Routledge Taylor & Francis Group*, 2013. 352 p.
14. Mikki S., Zygmuntowska M., Gjesdal O.L., Al Ruwehy H.A. Digital Presence of Norwegian Scholars on Academic Network Sites –Where and Who Are They? *PLoS ONE*. 2015. Vol. 10. Nr. 11, 17 p. URL: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0142709> (дата звернення: 02.02.2023).
15. Noorden R. Online collaboration: Scientists and the social network. *Nature*. 2014. Vol. 512. Nr. 7513. P. 126–129.

REFERENCES

1. Holyk S. V. Naukovyi dyskurs: osnovni napriamy doslidzhennia [Scientific discourse: main areas of research]. *Suchasni doslidzhennia z inozemnoi filologii – Modern research on foreign philology*, 2016, Nr. 14, pp. 45–49 [in Ukrainian].
2. Ilchenko O. M. Etyket anhlomovnoho naukovoho dyskursu: monohrafiia [Etiquette of English-language scientific discourse: a monograph]. Kyiv: Polytechnic, 2002. 288 p. [in Ukrainian].
3. Maslova T.B. Typolohiia naukovoho dyskursu v suchasni movoznavchii paradyhm [Typology of scientific discourse in modern linguistic paradigms]. *Anhlistyka ta amerykanistyka – English and American studies*. D.: Dnipropetrovsk National University, 2012, Nr. 10, pp. 39–43 [in Ukrainian].
4. Tomakhiv M. V. Anhlomovnyi naukovyi dyskurs: suchasnyi stan ta perspektyvy podalshykh doslidzhen [English-language scientific discourse: current state and prospects for further research]. *Odeskyi lnhvistychnyi visnyk – Odesa Linguistic Bulletin*, 2015, Nr. 5(2), pp. 154–157 [in Ukrainian].
5. Frolova I.Ie. Stratehiia konfrontatsii v anhlomovnomu dyskursi: monohrafiia [Confrontation strategy in English discourse: monograph]. Kharkiv: KhNU named after V.N. Karazina, 2009. 344 p. [in Ukrainian].
6. Ahmad J. Stylistic Features of Scientific English: A Study of Scientific Research Articles. *English Language and Literature Studies*, 2012, Vol. 2. Nr. 1, pp. 47–55. URL: <https://doi.org/10.5539/ells.v2n1p47> (accessed: 02.02.2023).
7. Bizzell P. Hybrid Academic Discourses: What, Why, How. *Composition Studies*, 1999, Vol. 27. Nr. 2, pp. 7–21.
8. Gee J. P. An Introduction to Discourse Analysis. 2nd ed. L., N. Y.: Routledge, 2005. 209 p.
9. Hartley J. *Academic Writing and Publishing: A Practical Handbook*. Abingdon: Routledge, 2008. 208 p.
10. Clarivate Analytics. Website, 2022. URL: <https://clarivate.com/webofsciencegroup/journal-evaluation-process-and-selection-criteria> (accessed: 02.02.2023).
11. Elsevier. Website, 2022. URL: <https://www.elsevier.com/about> (accessed: 02.02.2023).
12. Google. Website, 2022. URL: <https://scholar.google.com.ua> (accessed: 02.02.2023).
13. Nickerson, R.S. Technology in Education: Looking toward 2020. *Routledge Taylor & Francis Group*, 2013. 352 p.
14. Mikki S., Zygmuntowska M., Gjesdal O.L., Al Ruwehy H.A. Digital Presence of Norwegian Scholars on Academic Network Sites – Where and Who Are They? *PLoS ONE*, 2015, Vol. 10. Nr. 11, 17 p. URL: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0142709> (accessed: 02.02.2023).
15. Noorden R. Online collaboration: Scientists and the social network. *Nature*, 2014, Vol. 512. Nr. 7513, pp. 126–129.